

МУГАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҶ

ISSN 2181-7138

№ 1/1 2022 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:
Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Өсербай ӘЛЕЎОВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Кеңесбай ДАУЛЕТЯРОВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Гулмира КАРЛЫБАЕВА
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕИТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Ризамат ШОДИЕВ
Ойбахор ШАМИЕВА
Бекзод ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА

Шөлкемлестириўшилер:
Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириў
Министрлиги, ӨЗПНИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы
Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сөз хәм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жуўан қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзіндилер «Мугаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледі. Мақалада келтирилген маглыўматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Рахмонов А.Р. Оилада фарзанд тарбиясини йўлга қўиш асосида миллий ватанпарварлик туйғусини шакллантириш	4
Шерматов М.Н. Ўқитувчи педагогик маҳорати ва компетентлик	7
Якубова М.Ю. Умумтаълим мактаблари ўқувчиларида креативликни шакллантириш	11
Байметов М.М. Ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётлари интеграциясини таъминлашнинг дидактик тамойиллари	14
Балтабоев С. А., Сатторов В.Н. Талабалар мустақил ишлашини илмий ташкил қилиш	18
Караев В.Ш., Маматқулова З.С. Ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини аниқлаш ва баҳолаш	21
Сайидова М.Х. Инновацион педагогик технологиялар асосида ўқитиш - талабаларда умумкасбий билим ва кўникмаларни ривожлантириш омили	25
Нурматов Ф.А. Таълимнинг мактаб тизимида валеологик тарбияни муаммолари	30
Турсунов А.Э. Ҳарбий таълим технологиясининг педагогик асослари	32
Халмухамедова М.А. Нақшбандия тариқати илмий мероси орқали талабаларнинг маънавиятини ошириш	36
Хамидов Ж.А. Ўқувчиларни креатив тадқиқотчилик ва касбий кўникмаларини танқидий фикрлаш орқали ривожлантириш	39
Чориев И.Р. Специфика процесса подготовки в современной системе повышения квалификации	44

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИҚ ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙҲ, ФИЛОСОФИЯ

Анкабаев Р.Т., Ибрагимов Х.Х. Тўғарак машғулотида халқ амалий безак санъати ривожининг педагогик муаммолари тарихидан	48
--	----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Абдуллаева М.С. Ўқувчилар касб – ҳунар кўникмаларини ривожлантиришда робототехниканинг ўрни	52
Лухманов Д.Б. Баркамол авлод болалар мактабларида робототехника, мехатроника, муҳандислик тўғаракларини кластер технологиялари асосида ташкил этиш	56

БАСЛАҲЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТАРБИЯ

Шермухамедов Р.С. “Баркамол авлод” болалар мактабларида тўғараклар фаолиятини ташкил этишнинг инновацион технологиялари	62
Юсупбаева А.С. Бошланғич синф ўқувчиларини жисмоний ривожланишида ҳаракатли ўйинларни ташкил этиш	67

ФИЗИКАЛЫҚ ТӘРБИЯ ХӘМ СПОРТ

Sultonov Z.S. Maktabda jismoniy tarbiya darslarini o'tkazish xususiyatlari	72
Абдулахатов А.Р., Нигматуллаева Д.Р. Фолиб ва мағлуб курашчилар мусобака олди рухий ҳолати ва техник-тактик маҳорат даражасининг ўзаро алоқадорлиги	75
Абдулахатов А.Р., Қўлбулов Ф.Н. Спорт умуминсоний кадрият ҳамда тарбия воситаси сифатида	80
Болтаев Ш.Э. Ёш волейболчиларни инновацион ёндашув асосида машғулот жараёнини ташкил этиш	87
Худойберганов Ж.С. Кураш миллий спорт турини янада оммалаштириш ва ривожлантириш	92
Жумаев А.Т., Турдиев Ф.А. Бошланғич синф ўқувчиларида ҳаракатли ўйинларни кластер усулида олиб бориш	95
Зокиров У.М., Абдуназарова З.А. Актив ва пасив туризм турлари орқали ўқувчи-ёшларнинг жисмоний фаолиятларини ривожлантириш	100
Зокиров У.М., Назаров Ф.И. Ёш волейболчиларнинг жисмоний тайёргарлигини ривожлантиришда ҳаракатли ўйинлардан фойдаланиш	103
Абдулахатов А.Р., Зулхайдаров Ж.А. Профессional футболчиларни жисмоний тайёргарлиги бўйича моделлаштириш меъёрлари	106
Одилов О.Н. Жисмоний тарбия таълими жараёнида талабаларда экологик маданиятни ривожлантириш ижтимоий-педагогик зарурият	110
Султонов А.И. Йиллик тайёргарлик циклида эркин курашчиларни машғулот жараёнини ташкил этиш	114
Умаралиева Д.У., Тошқувватов О.А. Умумий ўрта таълим мактабининг 7-8 синф ўқувчиларини спорт ўйинлари орқали жисмоний тайёргарликларини ривожлантириш ..	118
Хабибуллаев С.Х., Джурабоева Д. Мини футбол бўйича мусобақаларни ўтказишда мусобака қоидаларининг аҳамияти	122
Шадиев А.Ё. Умумий ўрта таълим мактаб ўқувчиларининг тезкор-куч сифатларини амалиётга татбиқ этиш	125
Утепбергенов А.К., Шукурллаев Ж.М. Волейбол спорт тури воситасида мактаб ўқувчиларида жисмоний сифатларни ривожлантиришда акмеологик ёндашув	128
Зуфаров Т.У. Организация и методы подвижных игр для физического развития детей дошкольного возраста	132
Маматкулов Р.С. Значение кластерного метода в развитии физического воспитания студентов с использованием легкоатлетических упражнений	136
Маматкулов Р.С. Значение спортивно-оздоровительного кластера в подготовительной части уроках гимнастики	140

бир сабоқ ёки ўрганиш вақти деб эмас, ижодий вазият деб қабул қилишга олиб келади.

Ўқувчи ўз-ўзидан ижодкор бўлиб қолмайди. Унинг ижодкорлик қобилияти маълум вақт ичида изчил ўқиб-ўрганиш, ўз устида ишлаш орқали шакллантирилади ва у аста-секин такомиллашиб, ривожланиб боради. Ҳар қандай шахсда бўлгани каби ўқувчиларнинг креативлик қобилиятига эга бўлишлари учун мактаб таълими жараёнида пойдевор қўйишни ташкил этиш ва изчил ривожлантириб бориш керак.

Хулоса қилиб шуни баён этиш мумкинки Бунда ўқувчининг ўзини ўзи ижодий фаолиятга йўналтириши ва бу фаолиятни самарали ташкил эта олиши муҳим аҳамиятга эга. Ўқувчиларда ижодий фаолиятни ташкил этишда муаммоли масалаларни ечиш, муаммоли вазиятларни таҳлил қилиш, шунингдек, мустақил ижод маҳсулотларини яратишга алоҳида эътибор қаратиш зарур.

Адабиётлар:

1. Torrance, E.P. Torrance Tests of Creative Thinking. – Scholastic Testing Service, Inc. 2004.
2. Yakubova M. (2020). Ta'lim-tarbiya jarayonida kreativ yondashuvning dolzarbligi va uning ahamiyati. Xalq ta'limi, 3(1), 84-88. б.
3. Файзуллаева Н. Педагогик билимлар – ўқитувчи касбий маҳоратининг назарий асоси // Uzluksiz ta'lim ж. – Т.: 2006. 6-сон. – 102-б.
4. M. Y. Yakubova. Teacher of Chirchik State Pedagogical Institute (ARES) VOLUME 1 ISSUE 3 ISSN:2181-1385 www.ares.uz 11.2020й № 1057-1062.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада умумтаълим мактаблари ўқувчиларида креативликни шакллантиришнинг йўналишлари, шунингдек шахсда креативлик қобилиятини ривожлантириш аҳамияти ёритилган.

РЕЗЮМЕ

В статье описаны направления формирования творческих способностей у школьников средней школы, а также важность развития творческих способностей у личности.

SUMMARY

The article emphasizes that the formation of creative abilities in schoolchildren is one of the priorities, as well as the importance of developing creative qualities in a person.

ЎҚУВ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ АМАЛИЁТЛАРИ ИНТЕГРАЦИЯСИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ ДИДАКТИК ТАМОЙИЛЛАРИ

Байметов М.М.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти “Спорт ва чақириққача ҳарбий таълим” факультети “Технологик таълим” кафедраси ўқитувчиси

Таянч сўзлар: интеграция, тамойиллар, психологик хусусиятлар, дидактика, илмийлик тамойили.

Ключевые слова: интеграция, принципы, психологические свойства, дидактика, принцип научности.

Keywords: integration, principles, psychological properties, didactics, the principle of science.

Дидактик тамойиллар таълим жараёни қонуниятлари, мазмуни ва методларини белгилаб берувчи ўқитиш принцип-ларидир. М.Н.Скаткиннинг таъкидлашича, ўқитиш тамойили ўқитувчи ва ўқувчининг бир максадга йўналтирилган ҳамкорлиги ҳамда шу ҳамкорлик натижасида қўзланган максадга эришиши-дир. Ўқитувчининг касб маҳорати, ўқувчининг ўрганувчан фаолиятини бир қолпга солиб, максадга эришишини таъминлай-диган қоидалар таълим жараёнида дидактик тамойиллар моҳияти-ни ташкил этади.

Ўқувчиларга турли касблар ҳақидаги маълумотларни биргина фан ўқитувчиси етказиб бера олмайди. Бу муаммони ҳал этишда барча фанлар ўқитувчилари биргаликда амалиётлар интеграцияни таъминлаган ҳолдагина муваффақиятга эришиш мумкин.

Амалиётлар интеграциясининг барча имкониятларидан дидактик тамойилларга таянган ҳолда амалий машғулотларни ташкил этиш ўқувчиларнинг назарий-амалий фаолиятларини ривожлантиришга хизмат қилади. Умуман олганда дидактик тамойиллар амалий топшириқларини бажариш, ўрганилаётган назарий ҳодисани тўлиқ тасаввур қилиш имконини беради. Бу дидактик тамойиллар фанлар мазмуни ҳақида кўргазмалар тасаввурни шакллантиришда асос ҳисобланади. Шу билан бирга, бу тасаввурлар ўрганилаётган вазият, унинг моделини ўрганиш давомида юзага келадиган тасаввурдир.

Хулоса қилиб этганда дидактик тамойилларга таянган ҳолда амалиётлар интеграциясини таъминлаш лозим. Кўпчилик машғулотда ўқувчиларнинг ўзлари ҳаётдаги вазиятлар моделларини қуришади. Баъзи тушунчаларнинг мавҳумлигини тушуниш учун уларда вазиятларни шакллантириш, моделларни яратиш бўйича кўникма ва малакаларини мақсадга мувофиқ тарзда ривожлантириш зарур. Дидактик тамойиллар ўқувчиларда ўрганилаётган муаммонинг муҳим ҳолатларини ажратиб олиш, мантиқий маълумотларни таҳлил қилиш, махсус фанларга хос атамаларни амалиётлар интеграцияси асосида ўзлаштириш, ҳодисанинг қизиқарли жиҳатларини аниқ ифодалаш, уларнинг англаш имкониятларини кенгайтиради.

Адабиётлар:

1. Рахимов Б.Х., Мавлянов А., Чориев В., Абдалова С., Темирова Н. Педагогик технологиялар схемаларда / А.П.Парпиев таҳ. остида. -Т.: Фан ва технология, 2009. -123 б.
2. Мавлянов А., Абдалова С., Юсупова Л. Интерфаол усуллардан фойдаланиб ўқитиладиган машғулотларда таълим олувчиларнинг мустақил фикрлашини ривожлантириш. -Т.: Фан ва технология, 2009. - 102 б.
3. Мавлянов.А, Абдалова.С, Юлдашев.Х.О, “Касб-хунар коллежларида ўқув амалиётини ташкил этиш методикаси”. Ўқув услубий қўлланма. –Т.: Фан ва технология, 2014. -162 б.
4. Мавлянов.А, Абдалова.С, Байметов.М.М, “Касб-хунар коллежларида ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётлари интеграцияси”. Услубий тавсиянома. –Т.: Фан ва технология, 2014. - 115 бет.

РЕЗЮМЕ

Мақолада ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётлари интеграциясини таъминлашнинг дидактик тамойиллари, ўқувчилар эгаллаши зарур бўлган кўникмалар ҳақида сўз боради.

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматриваются дидактические принципы обеспечения интеграции учебной и производственной практики, навыки, которые необходимо приобрести ученикам.

SUMMARY

The bottom article discusses the didactic principles of ensuring the integration of educational and industrial practice, the skills that students need to acquire.

ТАЛАБАЛАР МУСТАҚИЛ ИШЛАШНИ ИЛМИЙ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

Балтабоев С. А.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти “Спорт ва чақириққача ҳарбий таълим” факультети “Технологик таълим” кафедраси ўқитувчиси

Сатторов В.Н.

Алишер Навоий номидаги ўзбек тили ва адабиёти университети ўқитувчиси

Таянч сўзлар: таълим соҳаси, билим, кўникма, малака, ахборот манбалари, кун тартиби.

Ключевые слова: область образования, знания, навыки, квалификация, источники информации, повестка дня.

Key words: field of education, knowledge, skills, qualifications, sources of information, agenda.

Таълим соҳасида олиб борилаётган ислохотлар ва бажарилаётган ишлар бўлажак мутахассислар ўзлари учун зарур бўлган барча ахборот ва маълумотларни мустақил топиш ва йиғиш маҳоратини, уларни таҳлил эта олиш малакасини эгаллаган бўлишларини тақозо этмоқда. Бу эса бўлажак мутахассис, яъни бугунги талабадан мустақил ишлашини илмий асосда ташкил этишни талаб этади.

Талаба мустақил ишининг вазифалари қуйидагилардан иборат:

- янги билимларни мустақил тарзда пухта ўзлаштириш кўникмаларига эга бўлиш;
- керакли маълумотларни излаб топиш, қулай усуллари ва воситаларини аниқлаш;
- ахборот манбалари ва манзилларидан самарали фойдаланиш;
- анъанавий ўқув ва илмий адабиётлар, меъёрий ҳужжатлар билан ишлаш;
- электрон ўқув адабиётлар ва маълумотлар банки билан ишлаш;
- интернет тармоғидан мақсадли фойдаланиш, берилган топшириқнинг рационал ечимини белгилаш;
- маълумотлар базасини таҳлил этиш;
- иш натижаларини экспертизага тайёрлаш ва эксперт хулосаси асосида қайта ишлаш, топшириқларни бажаришда тизимли ва ижодий ёндошиш;
- ишлаб чиқилган ечим, лойиҳа ёки ғояни асослаш ва мутахассислар жамоасида ҳимоя қилиш .

Ҳар бир талаба мустақил таълим олишга интилар экан, бу жараён талабадан маълум бир қондаларга риоя қилишни талаб этади. Бу жараён тизимли равишда, илмий асосда ташкил этилса, талаба ўз кўзлаган мақсадига эришади, яъни чуқур ва мустаҳкам билим олади, зарур кўникмаларини шакллантиради ва муҳими ҳам жисмонан, ҳам руҳан соғлом бўлиши имкони ҳам яратилади.

Мустақил ишлаш ҳар бир талабадан маълум бир тизимга риоя қилишни, тиришқоқликни, мақсад сари интилишини талаб этади. Шунинг учун ҳам кўпчилик талабаларда олий ўқув юртидаги кундалик ҳаётни тўғри ташкил қилиш муаммоси пайдо бўлади. Баъзи талабалар, хусусан, биринчи курс талабалари ўрганилаётган материалларни етарли ўзлаштириб олиш учун вақт етишмаслигидан, юкламалар кўплиги учун кам дам олаётганликларидан шикоят қилади. Бундай вазият ўз вақтини тўғри тақсимлай олмаган, ҳар бир дақиқасининг қадрига етмаган талабалардагина содир бўлади. Шунга қўра, мустақил ишлашда кун тартибига қатъий риоя қилган ҳолда иш бошлаш тўғри ва мақсадга мувофиқдир. Кун тартибини мақсадга мувофиқ тарзда тузиш учун қуйидагича иш юритиш керак:

Талабаларнинг мустақил ишларини амалга оширишга йўналтириш ва уларни тайёрланишининг ижтимоий ва профессионал контекстларини ҳисобга олган ҳолда белгилаш амалий аҳамиятга эга. Талабаларнинг мустақил изланишлари даражасини психологик диагностика қилишнинг мазмуни, тузилиши ва ташкил этилишига ёндашувни олий таълим муассасасининг амалиётига татбиқ этишни катта аҳамиятга эга. Бу эса ички тартибни таълим муассасаларида замонавий мутахассиснинг ўзига хос хусусиятларидан бирининг шаклланишини доимий назорат қилиш, шунингдек, кўп босқичли ОТМ тайёргарлик жараёнини оптималлаштириш, унинг муаммоларини тезкор аниқлаш ва инкироз босқичларини ўз вақтида самарали тузатиш имконини беради [2].

Бир суткани бир қанча зарурий улушларга бўлиш керак: бунга ишлаш, овқатланиш, бадан тарбияси, дам олиш, ҳордиқ чиқариш, хўжалик ишлари ва шу қабилар қиради.

Кун тартибини тузишда ухлаш (суткасига 7-8 соат), мунтазам овқатланиш (уч-тўрт марта), дам олиш (фаол ва суст) учун етарли вақт ажратиш зарур. Саломатликни яхшилаб бориш мақсадида ҳар кун жисмоний машқлар ва бадан тарбиясига риоя қилиб, организмини чиниктириш учун ҳам вақт ажратиш тавсия этилади. Кўпчилик талабалар ўз имкониятларига ортиқча баҳо бериб юборишлари натижасида маълум зўриқишларга учраши мумкин.

Маълумотлар шуни кўрсатадики эрталаб нонушта қилмай келган талабалар кўп ҳатоликларга йўл қўядилар, тўйиб ухламаган талабаларда тезкорлик етишмаслигини кузатишимиз мумкин. Агар миёна дам берилмай, юклама билан ишлайверилса, асаб хужайраларига ва бутун асаб тизимига зўриқиш бўлиши мумкин. Бундай шароитларда ҳар қандай иш фаолияти тўхталиб дам олиш мақсадга мувофиқдир. Театр, кино, шеърхонлик, китоб мутааоласи, истироҳат боғларида сайр қилиш, табиат манзараларидан баҳра олиш, сайрларда бўлиш – буларнинг ҳаммаси унумли меҳнат қилишда ажойиб ёрдам берувчи омиллардир. Бинобарин, ана шу хужжатлар билан танишиш мустақил ишлашни ташкил этишнинг асоси ва биринчи шартидир. Бу хужжатларни ўрганиб чиққач, биринчи галда овқатланиш ва ухлаш вақтини белгилаб олиш зарур. Олий ўқув юрти талабалари 7-8 соат ухлаши, уларнинг фаолияти давомида етарли даражада ишлашлари учун кифоя қилади. Ухлайдиган хонанинг ҳавоси ҳамма вақт тоза бўлиши лозим. Овқатланишда ҳам маълум бир тартибга риоя қилиш лозим. Ақлий меҳнат билан банд бўлинганда овқатга тухум, пишлок, қанд, сут ва таркибида фосфор моддаси бўлган бошқа озиқ-овқат маҳсулотларини қўпайтирган маъқул. Кунига тўрт марта овқатланганда умумий мезоннинг 25-30 фоизи нонушта, 10-15 фоизи чошгоҳда, 40-50 фоизи тушликда ва 15-20 фоизи кечки овқат пайтида истеъмол қилган маъқул.

Ҳар бир талаба ўзининг иш режасига эга бўлиши керак. Шахсий иш режаси юқорида қайд қилиб ўтилган шартларни инобатга олган ҳолда, берилган топшириқлар аниқланади. Ўқув жадвалида белгиланган топшириқлар, қисқача маъруза, тажриба ишлари, назорат топшириқлари, оммавий тадбирлар, мусобақалар, бадний кечалар, спорт мусобақалари каби тадбирларнинг муддатлари ҳисобга олинади.

Кун тартибини тузишда мустақил ишлаш учун белгиланган соатларда бошқа ишлар билан банд бўлиб уни бекорга ўтказмаслик кераклигини, ҳар 40-50 минутдан сўнг 10 минут ҳордиқ чиқариш, 2,5-3 соатлик машғулотдан сўнг эса, гарчи чарчаманган бўлса ҳам, ярим соат дам олиш зарурлигини эътиборга олиш керак.

Мустақил ишлашни оз-оздан бошлаб, мунтазам равишда қўпайтириб бориш лозим. Маълум бир меъёрга иш бажариш одамни чарчатмайди ва фаолиятнинг турғунлигини таъминлайди. Режалаштирилган ва амалга ошириш йўллари тузатиш ташкилотчилик қобилиятини уйғотади, ирода, сабот-матонат, ижодий тафаккурлаш, мустақиллик каби фазилатларни тўғдиради.

Шундай қилиб, мустақил ишлашни намунали ташкил қилиш кўп илмий назарий материалларни ўзлаштириш, билимдон бўлиш ва етук мутахассис бўлиб етишиш учун замин ҳозирлайди.

Вақтни тўғри тақсимлаш ва мустақил ишлашни оқилона ташкил этиш, мустақил ишлашнинг форма ва методларини аниқлаб олиш муҳим аҳамият касб этади. У ёки бу фанлардан уйга берилган вазифаларни бажариш мустақил ишнинг оддий шакли ҳисобланади. Мураккаб шаклига эса ўтилган дарслар - маърузалар ва амалий машғулотлар, семинар ва лабораториялар, бўлимлар юзасидан адабиётларни

мустақил равишда таҳлилий ўрганиб чиқиш, айрим саволларга аниқ жавоблар топиш билан боғлиқдир. Манбаларни мустақил ўқиш йўли билан қуйилган саволларга бир неча адабиётлардан умумлаштириб, жавоб топишга ўргатиб бориш яхши натижалар беради [3].

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда мустақил таълим олишнинг қуйидаги турларини ажратиш кўрсатиш мумкин:

1. Маъруза тинглаш ва қайд қилиш
2. Амалий ишларни бажариш
3. Машқлар бажариш
4. Ўқув адабиётлари билан ишлаш
5. Назорат ишларига тайёрланиш
6. Мустақил ишлар асосида талабалар билимини текшириш
7. Чизмалар ва схемаларни ўқиш, тузишни ўрганиш
8. Техник моделлаштириш ва лойиҳалаш
9. Маъруза тайёрлаш
10. Техник ижодкорлик
11. Мустақил таълим олишда масофавий таълим тизимидан фойдаланиш
12. Дарс таҳлили

Фикримиз сўнгида талабалар мустақил таълимини илмий асосда ташкил этиш уларда билимларни пухта ўзлаштириши, амалий кўникма ва малакаларни шаклланиши, шунингдек, келажакда маҳоратли мутахассис бўлиб етишишлари имконини беришини таъкидлаб ўтмоқчимиз.

Адабиётлар:

1. Касб таълими ўқитувчиларини тайёрлашда мустақил таълимни ташкил этиш (методик тавсиянома). Т.: ТДПУ, 2006й.

2. Andreeva, O.S., Selivanova, O.A., Vasilieva, I.V. A comprehensive diagnosis of components of pedagogical students' research competency Volume 21, Issue 1, 2019, Pages 37-58

3. Муслимов Н.А. Бўлажак касб таълими ўқитувчисини касбий шакллантириш. – Т.: Фан, 2004 й.

РЕЗЮМЕ

Мақолада талабалар мустақил ишлашини илмий асосда ташкил этиш масалалари муҳокама этилган.

РЕЗЮМЕ

В статье обсуждается, как организовать студенческую независимую работу на научной основе.

SUMMARY

The article discusses how to organize student indepent work on a scientific basis.

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ АНИҚЛАШ ВА БАҲОЛАШ

Караев В.Ш.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти “Спорт ва чақирқиқча ҳарбий таълим” факультети “Жисмоний маданият” кафедраси ўқитувчиси

Маматқулова З.С.

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти “Спорт ва чақирқиқча ҳарбий таълим” факультети “Хотин қизлар спорт” 3-босқич талабаси

Таянч сўзлар: касбий компетентлик, стандарт профессионал хулқ-атвор, контекст, стратегия, умумий компетент, ихтисослашган компетенция.